

60 års antropologisk forskning i sundhed

Antropologer viste vejen til et nyt syn på sygdom og behandling.

Flere mennesker end nogensinde før lever i dag med en kronisk sygdom. Sundhedsstyrelsen anslår, at omkring en tredjedel af den danske befolkning lider af en af de store folkesygdomme, diabetes, hjertesygdom eller kræft samt andre lidelser, som før forkortede levetiden drastisk.

I dag er det helt naturligt, at tale om, hvordan alvorlige sygdomme påvirker patientens sociale og følelsesmæssige liv, og vi ved, at patientens psyke og egen håndtering af sin sygdom kan spille en afgørende rolle for den medicinske behandlings succes.

Men for bare 50 år siden var lægernes og forskernes fokus stadig næsten udelukkende på patientens fysiske tilstand og på behandlingen af selve sygdommen. Medicinerne interesserede sig kun lidt for, hvordan patienten i øvrigt 'havde det', hvordan hun levede, og hvilke vilkår hun havde, som kunne have indflydelse på sygdommens forløb og muligheden for effektiv behandling.

Siden 1950'erne har medicinsk antropologi været med til at ændre dette. Antropologer har systematisk forsket i, hvordan det er at leve med alvorlige sygdomme. Forskerne dokumenterede, hvordan sygdommen påvirker *både* den enkelte patient og dennes familiemedlemmer, venner og kollegaer.

Antropologisk feltarbejde i Rwanda (DANIDA-finansieret HIV-AIDS projekt)

Københavns Universitets antropologer samarbejder blandt andet med:

- Rigshospitalet, København
- Hvidovre Hospital
- Hjerteforeningen
- Steno Diabetes Center
- Vordingborg Kommune
- DANIDA
- CITIC-Xiangya Reproductive and Genetic Hospital, Hunan, Kina
- Forskningsinstitutter og sundhedsmyndigheder i Uganda
- Forskningsinstitutter og sundhedsmyndigheder i Vietnam

Eksempler på sundhedsantropologiske forskningsprojekter:

- **Antropologer hjælper folk til et bedre liv med- eller uden- kolesterol-medicin: LIFESTAT-projektet, Living with Statins**
- **Velfærdsteknologier glemmes i hverdagen**
- **Center for Sund Aldring**

De antropologiske studier kortlagde, hvordan bestemte sygdomme påvirker dagliglivet, og hvordan patienter, familier og pårørende klarer de udfordringer, som følger med sygdommen, og hvordan alt dette påvirker patientens medicinske tilstand.

I dag er kronisk syge menneskers livskvalitet et vigtigt fokusområde, og det er en sundhedspolitisk prioritet, at den syges (og familiens) livskvalitet skal forbedres. Gennem forskningsprojekter og uddannelse af studerende med speciale i medicinsk antropologi har antropologerne på Københavns Universitet i høj grad bidraget til dette nye fokus.

Antropologerne har gennem de seneste 40 år arbejdet sammen med blandt andet ministerier, hospitaler, patientforeninger og farmaceutiske virksomheder, og der er nu antropologer ansat mange steder i sundhedsvæsenet, kommuner, NGO'er og i forskningscentre.

Antropologernes særlige ekspertise i hvordan det er at leve med sygdomme er blevet en efterspurgt vare både rundt om i Danmark og i resten af verden.

Sammen med forskere fra psykologi, medicinsk sociologi og pædagogik har antropologernes forskning været med at sætte patienternes livskvalitet på den sundhedspolitiske dagsorden.

Sundhedsantropologiske forskere fra Institut for Antropologi

- Professor Susan Whyte
- Professor Tine Gammeltoft
- Lektor Hanne Mogensen
- Lektor Vibeke Steffen
- Lektor Helle Samuelsen
- Lektor Bjarke Oxlund
- Professor MSO Ayo Wahlberg

Sundhedsantropologi på Københavns Universitet	
1970'erne	Susan Whyte og Niels Fock begynder at forske og undervise i sundhedsantropologi - både global sundhed og sundhed i Danmark
1982-83	KU-antropologer deltager i WHO-baseline undersøgelse af mental sundhed i Tanzania
1984-86	Kræftens Bekæmpelse inviterer antropologer til at udføre det første studie af kræftpatientes oplevelse af deres behandling
1994-2006	Vedvarende forskningssamarbejde i Uganda i samarbejde med Rådet for Udviklingsforskning, Udenrigsministeriet
2015-2020	Fokus på kroniske syge i 'The Vitality of Disease - Quality of Life in the Making', Starting Grant fra European Research Council
2003-2018	Flere end 200 sygeplejersker, psykologer og andre sundhedsprofessionelle uddannet i Master i Sundhedsantropologi (samarbejde med Aarhus Universitet)
1982-2018	De antropologiske forskere på Københavns Universitet har hentet mere end 100 millioner kr. i forskningsbevillinger fra blandt andet EU, DANIDA, Det Frie Forskningsråd og fra private fonde Mere end 250 bøger og forskningsartikler i anerkendte videnskabelige tidsskrifter

Antropologernes viden om betydningen af patientens livskvalitet er tydelig i mange sundhedsindsatser, se eksempler herunder.

NYT FOKUS:

Medicinalvirksomheden LEO Pharma ændrede sin strategi til i høj grad at fokusere på patienternes dagligdag med sygdommen og den måde, de bruger medicinen.

PATIENTERNES ERFARINGER:

Patientforeninger udvikler guides med råd til, hvordan patienter og pårørende kan tackle dagligdagen med sygdom og justere tilværelsen efter sygdommens begrænsninger. De mange guides er udviklet på baggrund af patienternes og deres familiers erfaringer.

NAVIGATOR:

Et patientstøtte-program, med specialuddannede sygeplejersker, der skal styrke borgernes egenomsorg og støtte den enkelte patient til at håndtere deres sygdom bedst muligt og navigere i sundhedssystemets relevante tilbud.

LEV-MED-GUIDES:

Kommuner og regioner udvikler patientkurser, som lærer patienten at leve med sin sygdom og som hjælper med at udbygge deres sociale netværk ved at møde andre, som er i en lignende situation.

